

met helder gele hoofdjes en lichtgroene bladen en stengel, *Cineraria palustris*, aschkruid.

In het riet was een nest van de groote karakiet, nog leeg. Langs de sloot bij de reigers had de visscher ons er ook al een gewezen, behalve door een vijftal rietstengels werd dat ook nog gedragen door een dun takje van de *Salix aurita*, waar het vlak tegen aan hing. In dat nest lagen twee eieren. Het hing niet bijzonder gunstig voor een opname, door de wilg. De visscher wou het voor ons afsnijden en meegeven en kon maar niet begrijpen, dat wij, die nu toch om nesten gekomen waren, het met rust lieten. Maar ik begrijp den oude wel, over veertien dagen zou een Engelschman, die op dat oogenblik door Friesland reisde, terugkomen om drie karakietennesten mee te nemen.

„Laat die vent dat in zijn eigen land zoeken,“ zei ik, „moet hij hier ook nog de nesten komen verstoren?“

„Mijnheer houdt niet erg van de Engelschen, dat hoor ik al, ik ook niet, maar...“

Verder kwam het niet, doch je snapt, dat er *ippus contantibus* mee gemeoid is.

We kwamen bij de sterntjes, een kleine twintig drijvende nesten vrij dicht bij elkaar, evenals bij de lepelaars. De meeste hadden twee of drie eieren, die wel wat op kievits-eieren lijken, maar met grooter vlekken. Een nest werd gekiekt en daarna vlug terug naar het huis van den visscher. Onderweg vertelde hij nog, dat de zwarte stern de menschen, die het nest naderen, pikt als er jongen zijn. Of dat waar is, weet ik niet. 't Is nog al gewaagd voor zoo'n kleine vogel, maar ze zijn vlug, dat is zoo.

Niet ver van de sterntjes was nog het nest van een koet, het tweede dat we vonden. De oude wilde er heen roeien, opdat we eieren zouden kunnen meenemen. Daarvoor bedankten we. Het was anders wel goed, als die uitgeroeid werden, zeide hij, hij mocht ze het heele jaar schieten, ze waren schadelijk voor andere watervogels als wilde eenden. Geen eend zou met de jongen voorbij een koetennest durven zwemmen.

Op een paal zat een pijlstaart (vischdief), zoo de visscher hem noemde. Hij had meer van die bijzondere namen, b.v. den kiekendief noemde hij krem, tenminste dat verstonden wij er voor.

De tocht was afgelopen en volgens belofte zouden we een opname van de tochtgenooten in de boot maken. Twee ontbreken er aan, natuurlijk ondergeteekende, die de opname maakte en Delsman. Delsman was jarig en wilde met alle geweld nog een trein eerder halen, wat hem met hard hollen dan ook gelukt is, maar op het nippertje. Hij zei er niets van, maar ik geloof, dat hij een en al nieuwsgierigheid was, te zien, waarmee men hem

bedacht had. Ik hoop, dat het hem is meegevallen.

Wij zagen echter nog meer. In de schuur was het nest van een winterkoning, nog zonder eieren. Dat hadden we te voren al gezien, daar we voor de eigenlijke tocht begon, anderhalf uur hebben moeten wachten. Keijser en Delsman zaten aan de waterkant, mej. Steenman er vlak bij terwijl ik languit in het gras lag een meter of tien er vandaan.

Koekoek, koekoek, klonk het eenige keeren bij tusschenpoozen. „Kom gauw kijken, daar zie je de koekoek.“ In een paar seconden was ik er, maar zag niets in den alleenstaanden hoogen boom, een vijftig meter verder. Even daarna klonk het weer: koekoek, koekoek, maar uit geheel andere richting en meteen vlogen uit den boom twee sperwers vlak langs ons heen en weer klonk het van elders: koekoek, koekoek. „Een van die twee zal je koekoek zijn, man.“ Maar en Keyser en Delsman hielden met ornithologische hardnekkigheid vol, ze hadden een koekoek gezien, doch ik bleef zeer sterk twifelen, temeer daar we van uit den boom niets meer hoorden. En ik geloof het nog niet, maar dat is natuurlijk louter jalouzie, omdat ik alleen hem niet gezien heb.

J. A. HONING.

En ik geloof dat allebei die „sperwers“ koekoeken waren. (Thijssse).



OP DE GANZENJACHT.

Het was op een winterdag van een jaar, waarop het werkelijk vroom, dat we over een besneeuwden landweg in den polder „De Goote“ op het eiland Voorne een man en een jongen zien loopen, die er nogal vreemd uitzien. 't Is maar goed, dat ze daar in zoo'n eenzamen polder loopen; wat zouden ze een bekijk hebben, wanneer ze zich zoo in de stad vertoonden! Stel u voor: de man heeft een slaapmuts op, een echte witte gebreide met een mooie witte kwast eraan, een groote witte kiel dekt zijn warme bovenkleeren en een jachtgeweer hangt over den rechterschouder. Wij herkennen in hem den ganzenjager, vergezeld van zijn studeerenden zoon, die ook eens op de ganzenjacht meemag. De jongen draagt een lage prikslee (een stekkerslee zeggen ze daar) op den rug. 't Is wel vinnig koud; de jager heeft tenminste ook een paar witte handschoenen aangetrokken, waaraan echter de wijsvinger van de rechterhand ontbreekt. Gelukkig dat er een flinke laag sneeuw op het land ligt; wat zou het koolzaad, dat in den vorigen herfst September gezaaid is, het anders te kwaad hebben! De wintergarst en wintertarwe zouden ook al gauw gevaar loopen! De groene plekken in dien witten polder wijzen de plaats aan, waar een stuk koolzaad ligt. De man met de slaapmuts kijkt al even graag naar de stukken koolzaad als de bijenhouder het in het voorjaar doet, wanneer de groene plekken één golvend goudgeel koolzaadveld is geworden. Plotseling staat hij stil en tuurt ver voor zich uit. Het jongetje met het sleetje op zijn

rug kijkt ook, doet al zijn best, maar. . . „Kijk, daar vallen ganzen,” zegt de geoeffende jager. Het jongetje heeft niets anders kunnen zien dan een streepje aan den horizon, zooals het hem leek. Met een vast doel voor zich stappen vader en zoon nu flink door naar het aangeduide koolzaadveld.

Onderweg vertelt vader hem, dat de wilde grauwe ganzen, samenlevende in troepen van tien tot zestig (een enkele maal zijn er wel honderd of meer bij elkaar) met dezen vorst naar „binnen” komen. De monden van de Maas zijn nu met te veel ijs bedekt en de ganzen komen nu overdag in de polders hun kostje opzoeken om 's avonds weer naar hun riviermonden te vliegen. Wanneer ze dan in een mooi gevormde V hoog door de lucht vliegen, zeggen de menschen tot elkaar: „We krijgen nog meer Vorst.”

„En zitten ze nu zoo graag op dat koolzaad, vader?”

„Ja, jongen en ze doen daar heel veel schade ook. Wanneer er een flink „schooltje” ganzen neervalt op een stuk koolzaad en ze hebben daar eens een paar uur gezeten, dan kun je het zien hoor! Ze vreten het beste van de plant op; de koppen, die in het voorjaar het zaad zullen leveren, lusten ze het liefst! Wanneer ze niet zoo schadelijk waren, zou men het recht, om er op te mogen jagen, zoo niet voor niets krijgen. Een jachtacte op hazen en patrijzen kost f 22,75, zooals je weet en wanneer je niet geboekt staat als strooper of zoo iets, dan kun je voor niets bij den burgemeester der gemeente een „machtiging” krijgen om op ganzen en andere schadelijk gedierte te jagen.”

Al voortbabbelende zijn ze dichtbij het koolzaadveld gekomen. De jager zegt zijn jongen, dat hij nu hier moet blijven; hij neemt de ligging van het zaadland eens op zet zijn prikslee op het ijs in de sloot, gooit zijn tweeloops jachtgeweer open, doet er twee patronen in, zet de hanen „in de rust” en plaatst zich op de knieën op het sleetje. Met de twee prikken (stekkers zeggen ze daar weer) duwt hij zich vlug over het ijs voort. Nog een eindje en hij is gekomen aan het land, waar de ganzen zitten, maar deze zitten meer achter op het land, niet zoo dicht bij den weg, zoodat de witte man op het sleetje een „tusschen-sloot” in gaat, om zoo dicht bij de ganzen te komen. De jongen kijkt in spanning den jager na; „hij moet er bijna wezen,” denkt hij. Hij ziet echter niets; de hooge kanten langs de sloot maken den jager, die laag op zijn sleetje gezeten nu langzamer en voorzichtiger „voorstekker”, geheel onzichtbaar. Met strakke oogen, gloeiende van den jagershartstocht, die ook al in zijne aderen woelt, kijkt het knechtje naar den slootkant. Kijk, daar ziet hij iets oprijzen, héel voorzichtig; alleen de slaapmuts is zichtbaar — het lijkt net een bergje sneeuw — de slaapmuts zakt weer: „Vader is er nog niet dicht genoeg bij,” denkt hij. Nog een klein poosje en de jager houdt stil; de hanen haalt hij over, hij hoort de ganzen babbelen en praten, alsof ze elkaar vertellen, hoe lekker het wel smaakt en hoe ze van avond weer zullen ploeteren en plassen in de open gedeelten van den Maasmond. — De jongen houdt zijn hart vast: de slaapmuts ziet hij weer opduiken, gevolgd door de witte jas en de witte man staat met zijn geweer aan den schouder recht op in den sloot. — Doodelijk verschrikt vliegen de ganzen op — twee schoten knallen en de jongen loopt, wat hij loopen kan naar de plaats waar de rookwolken nog over het land hangen. Drie mooie ganzen, kleiner dan onze tamme gans krijgt het knechtje op zijn rug te dragen. Dat is een heerlijk boutje en als ze verkocht worden, brengen ze ieder nog wel f 1.25 op. Alleen in den strengen winter van 1890 waren ze schandelijk goedkoop. Toen werden er zooveel ganzen geschoten, dat ze verkocht werden voor 40 cts. per stuk, maar toen waren ze ook mager, hoor!

„Heb jij gezien, waar ze gevallen zijn,” vraagt vader aan zijn zoon, die alleen oog gehad heeft voor de ganzen, die hij op zijn rug krijgt. „Zijn ze dan weer zoo gauw gaan zitten, vader,” vraagt hij. „Ze zijn nu gevallen op het stuk zaad van Petersen,” zegt de vader.

De jongen denkt aan zijn schoolbanken en op het bord ziet hij als schrijffoorbeeld staan: „zoo dom als een gans” en hij denkt: „hoe is het mogelijk, dat ze hun makkers niet missen” en nog denkende over de domheid van de gans gaat hij met zijn vader naar het stuk koolzaad van boer Petersen. . . .

M. VRIJ.



NOG EENS ORCHIDEEËN.

In aflevering VII verscheen in dit tijdschrift een artikel van den heer Lodewijks, bevattende eenige opmerkingen omtrent mijn artikel in afl. 2 en 3. Zij het mij vergund den heer L. hier even te beantwoorden.

In de eerste plaats wat betreft de scheiding tusschen „veenorchideeën”, en wat ik „aardorchideeën” noemde. Deze scheiding is m. i. wel door te voeren voor onze inlandsche soorten. Ik geef toe dat de naam „veenorchideeën” niet geheel het begrip definieert, maar geloof niet, dat humusorchideeën veel beter zijn zou. Ik sprak van veenorchideeën en aardorchideeën in verband met een artikel van Prof. H. de Vries in het *Album der Natuur* 1901, afl. IX, pag. 257, getiteld: „Veen en Boschplanten.” We lezen aldaar op pag. 263: „De Orchideeën onzer flora kunnen „in 2 groepen gesplitst worden, het zijn of veenplanten, of „planten, die in natte of droge, humusarme gronden tieren. „Let men goed op, dan ziet men allerlei punten van verschil, die ten nauwste met de behoefte aan zwamsymbiose „samenhangen. De veenorchideeën hebben dikke wortels, „meest knollen, rond of vingervormig vertakt, zij hebben „smalle, veelal ingerolde bladeren en dikke stengels, enz.”

Wat nu de vindplaatsen betreft, merkt de heer L. op, dat „veenorchideeën” dikwijls groeien op plaatsen, waar veen niet voorkomt en zelfs humus bijna ontbreekt. Ik ben dat met den heer L. volkomen eens, en het zou me zelfs weinig moeite kosten, zijn lijstje nog uit te breiden. Die standplaatsen zijn echter niet de voor de plant meest geschikte, of liever de planten zijn door hun wortelsymbiose bijzonder voor het veen aangepast, maar daarom is normale voeding niet onmogelijk geworden, dat heb ik toch ook niet beweerd. Dr. Wiessner zegt in zijn *Elemente der Wissenschaftlichen Botanik*, Bnd III, Biologie der Pflanzen, pag. 120: „Die Hauptaufgabe, welche der Mykorrhiza zufällt, ist die, trügchwuchsiges Pflanzen, welchen in Folge „geringer Transpiration nur relativ wenig Bodennährstoffe „zufliessen, durch Vermittlung des Pilzes reichlichere „Mengen dieser Stoffe zuzuführen. *Damit erklärt es sich, dass „auf schlechten Böden mit stark verpilzten Wurzeln versehene „Pflanzen auf guten Böden sich von der Filzernährung mehr „oder weniger rasch emancipieren*”¹⁾ etc.

Ook heb ik niet gezegd, dat de „aardorchideeën” nooit zwamdraden vertoonen. De onderzoekingen op het gebied der zwamsymbiose hebben juist aan het licht gebracht, dat zeker de helft der planten nu en dan zwamdraden in de wortels bevatten (Stahl). Bij de als „aardorchideeën” onderscheiden soorten komen zij dan ook wel voor. Wellicht

¹⁾ Ik cursiveer.